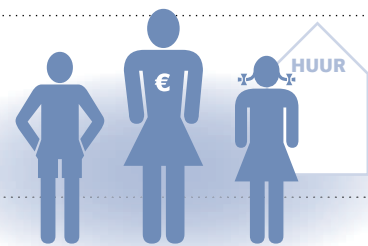
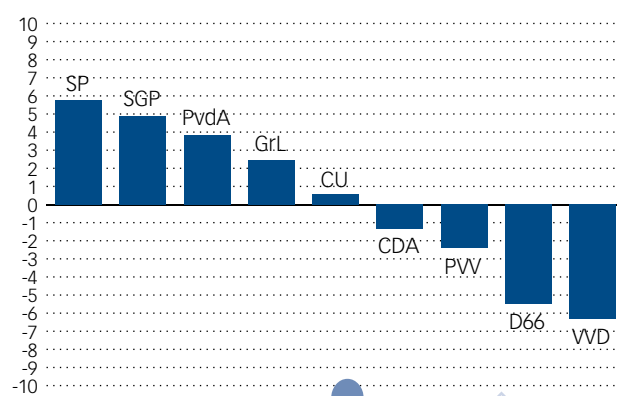

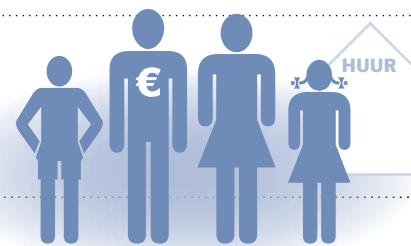
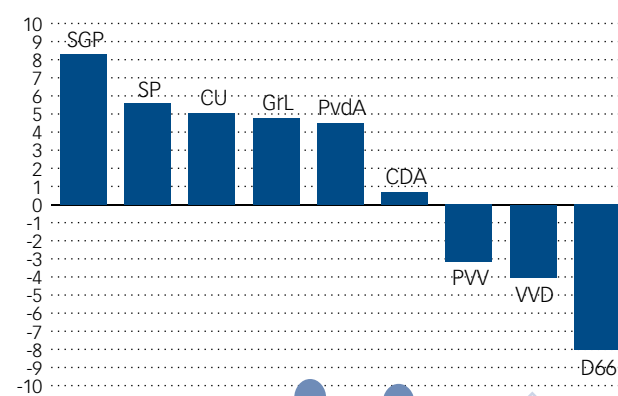
Ten eerste Koopkrachtplaatjes per partij

► Koopkrachteffecten verkiezingsprogramma's

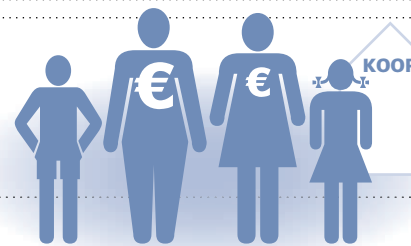
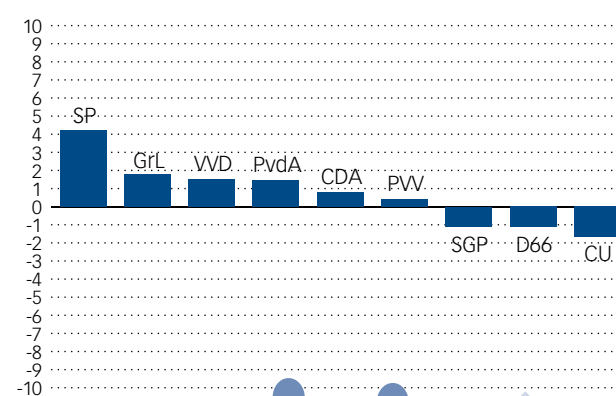
Veranderingen per partij en per inkomensgroep in procenten

Alleenstaande ouder met twee kinderen, bijstand, maakt gebruik van gemeentelijke minimaregelingen, huurwoning

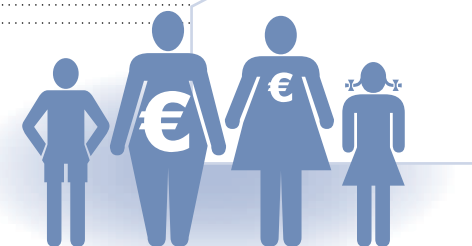
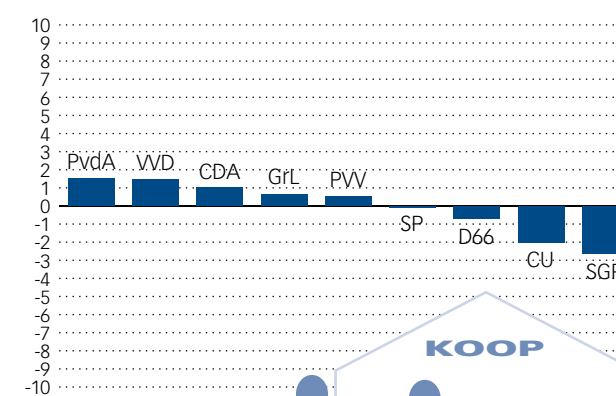

Paar met twee kinderen, alleenverdiener werkend, modaal inkomen (€ 32.500), geen kinderopvang, huurwoning

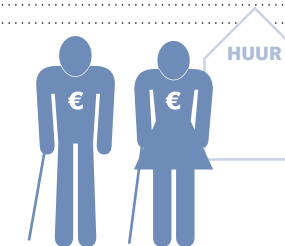
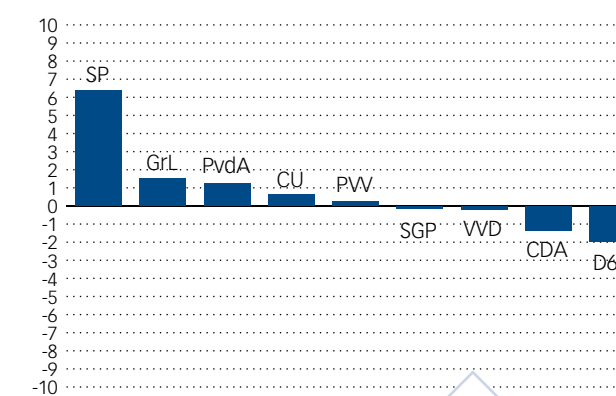

Paar met twee kinderen, tweeverdiener, inkomen 1,5 modaal met 2de inkomen (€ 20.000), geen kinderopvang, huurwoning

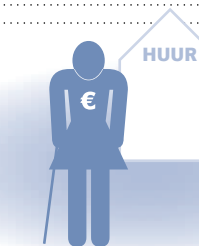
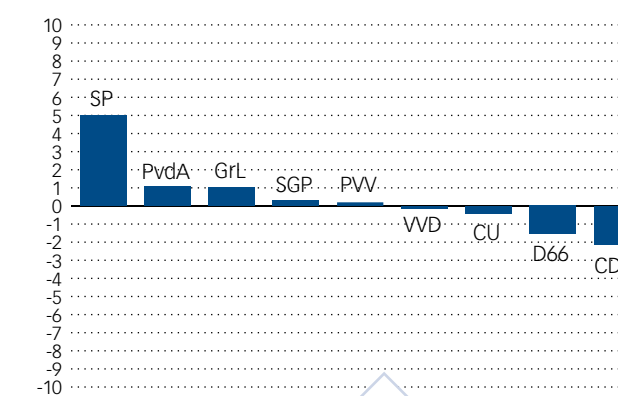
Veranderingen per partij en per inkomensgroep in procenten

Paar met twee kinderen, tweeverdiener, inkomen 2,5 maal modaal met 2de inkomen (modaal), 5 dagen kinderopvang, duurdere koopwoning

Echtpaar 65+, AOW en klein pensioen (€ 5.000), gemiddelde huurwoning

Alleenstaande 65+, uitsluitend AOW, gemiddelde huurwoning

De koopkracht van zes modelgezinnen

Welke effecten hebben de plannen van politieke partijen op uw koopkracht?

Door Pieter Klok en Xander van Uffelen

Welke PvdA-maatregelen rekenen jullie eigenlijk door, wil de woordvoerder van D66 weten: de maatregelen die in het partijprogramma staan, of de maatregelen die de partij aan het Centraal Planbureau heeft doorgegeven? Daar zitten nog steeds grote verschillen tussen.

Houden jullie wel rekening met de effecten van de belastingvrije som die onze partij invoert, vraagt de woordvoerder van ChristenUnie? 'Dat gaat vaak mis.'

Ook Stef Blok, campagneleider van de VVD, meldt zich. In het 'sommige van GroenLinks' - dat de Volkskrant vorige week publiceerde - wordt volgens hem een aantal zaken vergeten. 'De uitkeringen worden bij GroenLinks weliswaar verhoogd, maar er staat geen regel in over de energietoeslagen. En wat te denken van het rekeningrijden? Een caissière die elke dag tien kilometer naar haar werk moet rijden, betaalt al snel 4,40 euro per dag. Het maakt nogal wat uit of je dat meelt of niet.'

90 euro

krijgt een bijstandsmoeder er maandelijks bij

SP

167 euro

Schoolboeken kosten jaarlijks 167 euro meer

PVV

Er zijn weinig zaken die Haagse politici zo in beroering brengen als de koopkrachtplaatjes. Er hangt immers veel van af. Wat als blijkt dat de sterkste schouders in een bepaald partijprogramma helemaal niet de zwaarste lasten dragen? En wat als inderdaad blijkt, dat de VVD Jan Modaal laat bloeden, zoals partijen ter linkerzijde van het politieke spectrum graag beweren.

Het bijzondere van deze verkiezingen is dat de partijen zelf ook niet precies lijken te weten wat het effect van hun maatregelen is. 'Je kunt niet alles voorzien', erkent Blok. 'Het is altijd mogelijk dat sommige groepen hard worden getroffen. Daarom hebben we ook een half miljard euro gereserveerd voor schrijnende gevallen.'

De financiële huishouding van de overheid is zo ingewikkeld geworden, dat het onmogelijk is om op eigen kracht te bepalen welke schouder de zwaarste lasten draagt. Ook voor de kiezer. 'In andere landen is het veel gemakkelijker om te begrijpen of je erop voor- of achteruit gaat', zegt Wouter den Haan, hoogleraar economie in

Amsterdam. 'In Nederland heb je daarvoor koopkrachtplaatjes nodig.' Door de enorme complexiteit van de overheidsfinanciën is Nederland steeds lastiger te besturen. 'Dat is erg triest', zegt Den Haan, 'Elke keer als er een goed besluit wordt genomen, worden er allerlei extra besluitjes genomen om bijwerkingen te verzachten. Als je alles bij elkaar optelt, kom je uit op een volstrekt onoverzichtelijk berg maatregelen.'

Bij vorige verkiezingscampagnes kwam het Centraal Planbureau (CPB) nog te hulp. De rekenmeesters bepaalden de koopkrachteffecten voor duizenden huishoudens. De uitkomsten werden aan de partijen voorgelegd.

'Bij ongewenste uitkomsten zijn er twee reacties mogelijk', zegt Blok, 'Of je zegt: u rekent het anders door dan wij het bedoeld hebben. Of je zegt: deze uitkomsten vinden we onwenselijk, we passen ons programma aan.'

Bij deze verkiezingen heeft het CPB geen koopkrachtberekeningen gemaakt. Daar was door de vervroegde verkiezingen niet voldoende tijd voor. Hierdoor is onduidelijk welke

25 euro

Huurders zijn 25 euro per maand extra kwijt

VVD

inkomensgroepen uiteindelijk het CPB bij deze verkiezingen over te nemen. Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) is een voor de hand liggende kandidaat. Het voert continu koopkracht berekeningen uit, maar aan de partijprogramma's wil het instituut zijn vingers niet branden, zegt woordvoerder Annet Marie Koop. 'De programma's zijn niet duidelijk genoeg, het is onmogelijk om specifieke koopkrachtplaatjes te maken. Als een partij schrijft dat er zoveel miljoen extra is voor schrijnende gevallen in de bijstand, voor wie is dat dan precies? Dat blijft meestal vaag.' Het Nibud gaat pas rekenen als er een regeerakkoord ligt met specifieke maatregelen.

Onderzoeksbureau Nyfer, dat in 1995 werd opgericht door Eduard Bomhoff om de concurrentie met het CPB aan te gaan, bleek uiteindelijk de enige die het aandurfde. Niet door dezelfde berekeningen uit te voeren als

103 euro

Alleenverdiener krijgt 103 euro per maand extra

PvdA

inkomensgroepen uiteindelijk het CPB, maar door zes voorbeeldgezinnen te selecteren en daarvoor de koopkrachteffecten te berekenen.

Maar hoe ziet zo'n voorbeeldgezin er dan uit? Daar hangt veel van af. Nyfer heeft in samenwerking met de Volkskrant geprobeerd representatieve gezinnen te selecteren, maar er zijn altijd partijen die reden hebben om te klagen. 'Het is extreem ingewikkeld', zegt Stef Blok van de VVD. 'Je moet allerlei aannames doen. Hoeveel vlees mensen eten is nog wel te bepalen, maar hoe ver woont iemand van zijn werk en hoeveel tolpoortjes moet hij dan door? Dat kan grote verschillen maken bij de doorrekening.'

En dan zijn er nog allerlei secundaire effecten. D66 wil een vleestaks invoeren die tot koopkrachtverlies leidt. De partij hoopt echter dat de vleesconsumptie door de belasting afneemt, waardoor het koopkrachtverlies weer wordt beperkt. Dit effect is niet meegenomen. En hoe bepaal je het koopkrachteffect van de BTW op softdrugs, die GroenLinks en de PvdA willen invoeren? Hoeveel blout de gemiddelde uitkeringsgerechtigde nu helemaal?

GROENLINKS

het CPB, maar door zes voorbeeldgezinnen te selecteren en daarvoor de koopkrachteffecten te berekenen.

Maar hoe ziet zo'n voorbeeldgezin er dan uit? Daar hangt veel van af. Nyfer heeft in samenwerking met de Volkskrant geprobeerd representatieve gezinnen te selecteren, maar er zijn altijd partijen die reden hebben om te klagen. 'Het is extreem ingewikkeld', zegt Stef Blok van de VVD. 'Je moet allerlei aannames doen. Hoeveel vlees mensen eten is nog wel te bepalen, maar hoe ver woont iemand van zijn werk en hoeveel tolpoortjes moet hij dan door? Dat kan grote verschillen maken bij de doorrekening.'

En dan zijn er nog allerlei secundaire effecten. D66 wil een vleestaks invoeren die tot koopkrachtverlies leidt. De partij hoopt echter dat de vleesconsumptie door de belasting afneemt, waardoor het koopkrachtverlies weer wordt beperkt. Dit effect is niet meegenomen. En hoe bepaal je het koopkrachteffect van de BTW op softdrugs, die GroenLinks en de PvdA willen invoeren? Hoeveel blout de gemiddelde uitkeringsgerechtigde nu helemaal?

83 euro

Tweeverdiener wint 83 euro per maand

GROENLINKS

De VVD werd vorige week in grote verlegenheid gebracht door tv-programma *Network*. Een econoom van Nyenrode, Alex Klein, had het programma van VVD doorgerekend. Hij concludeerde dat gezinnen met een gehandicapt kind er bij de VVD duizenden euro's op achteruit gingen. Totale onzin, volgens Blok. 'We wilden het persoonsgebonden budget alleen afschaffen voor lichte gevallen, zoals kinderen met ADHD, niet voor het geval dat werd opgevoerd. Dat is een kwestie van goed lezen.'

Bij de VVD is een bijstandsgerechtigde slechter af dan bij de SP, maar wat als het VVD-beleid ertoe leidt dat meer bijstandsgerechtigden aan het werk komen? Moet dat ook niet op een of andere wijze worden verdisconteerd?

Het omgekeerde geldt ook, zegt hoogleraar Den Haan. 'De overheid kan bijvoorbeeld veel ambtenaren ontslaan, maar dat heeft geen effect op de koopkracht van de ambtenaar. De ontslagen ambtenaren vallen immers in een nieuwe categorie.'

Het overheidsbeleid zal ook effect hebben op de loonontwikkeling,

CENTRAAL PLANBUREAU

De belangrijkste conclusies van het CPB

Hoewel het Centraal Planbureau (CPB) geen koopkrachtplaatjes heeft afgegeven, heeft de instantie wel de gevolgen schetsmatig beschreven. Alleen bij de SP en de PvdA is er gemiddeld gezien sprake van verbetering van de koopkracht. Bij de andere partijen neemt de koopkracht juist af, stelt het CPB. De conclusies van het CPB op een rij:

■ Samenvattend stelt het planbu-

reau dat VVD en CDA de hogere inkomens ontzien, terwijl PvdA de laagste inkomens het minste belast. Bij de SP krijgen de lagere inkomens wat extra.

■ Een nieuw toptarief raakt de hogere inkomens bij PvdA, GroenLinks en SP harder.

■ Lagere pensioenaf trek raakt de hogere inkomens bij de PvdA, SP, GroenLinks, ChristenUnie en SGP.

■ Beperken van hypotheekrente

raakt midden- en hogere inkomens bij SP en CU, terwijl de plannen van PvdA, D66 en GroenLinks vooral hogere inkomens raakt.

■ Bij CDA, VVD, D66 en SGP worden lage en middeninkomens geraakt door plannen met de zorgtoeslag.

■ Bij CDA, VVD en SGP blijven de uitkeringen achter bij de gewone lonen.

■ Bij SP winnen de uitkeringsgerechtigden.

96 euro

Belasting op vlees kost gemiddeld 96 euro per jaar

D66

maar in welke mate is ongewis, zegt Den Haan. 'Als je denkt dat de bezuinigingen een vreselijk negatief effect op de economie zullen hebben, dan zullen de lonen in jouw voorspelling flink naar beneden gaan. Maar als je denkt dat de bezuinigingen mensen juist optimistisch stemmen, dan zouden de lonen omhoog kunnen gaan.' Ook die koopkrachteffecten worden niet meegenomen.

Bas Jacobs, hoogleraar economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, vindt dat de politieke partijen en de kiezers zich niet moeten blindstaren op de kortetermijneffecten. 'Voorspellende berekeningen zijn op de korte termijn per definitie onbetrouwbaar. Je zou eigenlijk wensen dat de koopkrachteffecten op lange termijn in kaart worden gebracht voor diverse inkomensgroepen.'

Het ontbreken van de koopkrachtplaatjes bij deze verkiezingen, heeft ook voordelen, vindt hij. 'Bij de vorige verkiezingen ging de campagne wel heel erg over de koopkrachtplaatjes. De lange termijn raakte daardoor volledig buiten beeld.'

Is het dan toch maar beter om alle berekeningen helemaal af te schaffen, zodat de kiezer kan kiezen voor de partij die het toekomstbeeld schetsen waar hij zich het best bij voelt. Dat gaat hoogleraar Den Haan net te ver. 'De berekeningen van het CPB zijn op zich best aardig en nuttig, zeker als het gaat om het berekenen van het overheidsstekort. Maar ze worden nu veel te serieus genomen.'

5 euro

Zorg wordt 3 tot 5 euro duurder per maand

CDA

De ene manager...
Bel 020-504 20 20 of kijk voor meer informatie op functiemediair.nl.

3 euro

Bier en tabak scheelt 3 euro aan koopkracht

CHRISTENUNIE

Die ene manager...
Bel 020-504 20 20 of kijk voor meer informatie op functiemediair.nl.

Functie Mediair
a Randstad company

Alle partijen hebben kunnen reageren op doorrekening van Nyfer

Onderzoeksbureau Nyfer heeft voor de koopkrachtberekening gebruik gemaakt van de informatie die de negen politieke partijen hebben aangeleverd bij het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB heeft de koopkrachtberekening niet kunnen uitvoeren, omdat dit instituut voor een totaal oordeel vele duizenden gezinstypes had willen doorrekenen. Op verzoek van de Volkskrant heeft Nyfer zes modelgezinstypen tegen het licht gehouden. De modelgezinnen hebben een beperkt aantal kenmerken meegekregen. Per partij zijn allerlei voorstellen uit de verkiezingsprogramma's van negen partijen doorgerekend voor het jaar 2015. Gedragseffecten van deze beleidsmaatregelen zijn buiten beschouwing gelaten. De uitkomsten van dit onderzoek zijn door de beperkte omvang niet representatief

voor allerlei uitzonderingsgevallen, maar zijn juist wel indicatief als het gaat om de hoofdlijnen. De cijfers geven het reële effect weer op de koopkracht per maand. Er is geen rekening gehouden met de verwachte gemiddelde koopkrachtstijging door economische groei van 0,25 tot 0,5 procent per jaar. Als de economie nog flink groeit, gaan huishoudens die nu nog koopkracht verliezen er dus toch op vooruit.

Alle partijen hebben de kans gehad op de doorrekeningen van Nyfer te reageren. Feitelijke onjuistheden of ontbrekende maatregelen zijn gecorrigeerd. Kritiek over gedragseffecten of de aannamen bij de berekening is echter niet overgenomen.

Details over de diverse effecten per maatregel en per partij zijn te vinden op internet: VOLKSKRANT.NL/KOOPKRACHT

ADVERTENTIE

@harrydewintertv

Ilja Gort in Wintertijd

Kijk vanavond om 21.50 uur naar Wintertijd waarin Harry de Winter leert slurpen van Ilja Gort.

HET GESPREK Overal op de kabel, digitaal op 25, hetgesprek.nl en ipad.hetgesprek.nl

De andere tv-zender